

Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi

Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN

13. Baskı

Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ VE OKUL YÖNETİMİ

ISBN 978-605-0022-08-7

DOI 10.14527/9786050022087

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ocak 2008, Ankara

13. Baskı: Aralık 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Bugünümü ve kariyerimi borçlu olduğum
rahmetli anneme ve babama...*

Prof. Dr. Mehmet ŐIŐMAN

İlkokul, ortaokul ve lise eğitimini EskiŐehir’de tamamladıktan sonra 1976 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakóltesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. 1976–1986 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli eğitim kurumlarında on yıl öğretmenlik yaptı. Eğitim Yönetimi, TeftiŐi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalında, 1986 yılında Anadolu Üniversitesinde yüksek lisansını; 1993 yılında Hacettepe Üniversitesinde doktorasını tamamladı. Aynı anabilim dalında 1997’de doçent, 2003 yılında profesör oldu.

1986–1995 yılları arasında Anadolu Üniversitesinde görev yapan yazar, 1995 yılında EskiŐehir Osmangazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakóltesi Eğitim Bilimleri Bölümüne atandı. Eğitim Fakóltesinin kuruluş çalışmalarını yürüttü ve 1998 yılında Eğitim Fakóltesine atandı. 2003–2005 yılları arasında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapan yazar, dönüŐte tekrar EskiŐehir Osmangazi Üniveritesinde görevine devam etti. Mart 2012 tarihinden itibaren YÖK Yürütme Kurulu Üyeliđine seçildiğinden EskiŐehir Osmangazi Üniversitesinden ayrılmıŐ olup halen YÖK Yürütme Kurulu Üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Yazarın, Örgüt Kültürü, Örgütler ve Kültürler, Öğretim Liderliği, Eğitimde Mükemmellik ArayıŐı, Eğitime GiriŐ, kitaplarının yanında Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, Eğitim Planlaması ve Ekonomisi, Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı, Bir İnsan Olarak Okul Müdürü, Okul Törenleri adlı kitapların ortak yazarı, Eğitim Tarihi adlı kitabın editorü, Sınıf Yönetimi kitabının da editörleri arasında yer almaktadır. Yazarın eğitimle ilgili ulusal ve uluslararası çeşitli dergilerde yayımlanmıŐ makaleleri, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli bilimsel toplantı ve kongrelerde sunulmuŐ bildirileri bulunmaktadır.

ÖN SÖZ

Türkiye’de eğitim/eğitim bilimleri fakültelerinde 1997 yılında gerçekleştirilen yeniden yapılanma çalışmaları sonucunda hazırlanarak 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretmenlik programlarında yer alan dersler, yeniden belirlenmiş ve tanımlanmıştı. Bu programlarda Türk eğitim sistemi ve okul yönetimiyle ilgili bir ders yer almayıp bazı üniversitelerde bununla ilgili seçmeli dersler açılmıştı. Ancak 2006 yılında öğretmenlik programlarında yer alan dersler yeniden düzenlenmiş, zorunlu dersler içinde Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi adı altında yeni bir ders yer almıştır.

Daha sonra 2018 yılında öğretmen yetiştirme programlarında gerçekleştirilen program güncelleme çalışmaları sonucu söz konusu dersin kapsamında başlıca şu konular yer almıştır: Eğitim sistemlerinin oluşumu ve Türk eğitim sisteminin yapısı; Türk eğitim sistemini düzenleyen temel yasalar; Milli Eğitim Bakanlığının örgüt yapısı ve eğitim sisteminde öğretim kademeleri; eğitim sisteminde insan gücü, fiziki, teknolojik, finansal kaynaklar; eğitim sisteminde reform ve yenileşme çalışmaları; yönetim kuramları ve süreçleri; sosyal bir sistem ve bir örgüt olarak okul; okulda insan kaynakları, öğrenci işleri, eğitim-öğretim faaliyetleri, işletmecilikle ilgili işler; okul, toplum ve aile ilişkileri; eğitim sistemi ve okulla ilgili güncel tartışmalar.

Öğretmenlik programlarında başlangıçta gerçekleştirilen yeniden düzenleme çalışmalarında, öğretmen adaylarına daha çok sınıf içi öğretme ve öğrenme süreçleriyle ilgili yeterlikler kazandırma amacı güdülmüştür. Dolayısıyla programlarda yer alan mesleki dersler de daha çok öğretme ve öğrenme süreci üzerinde yoğunlaşmıştır. Söz konusu programlarda eğitimle ilgili makro düzeyde konular olarak eğitimin tarihi, sosyal, felsefi, yönetsel boyutlarıyla ilgili dersler pek yer almamıştır. Oysa öğretmen adayları, her şeyden önce belirli bir toplumun üyesi olarak dünyaya gelir ve o toplumun bir üyesi olarak yaşar. Öğretmen adaylarının sadece öğretme ve öğrenme süreçleriyle ilgili mikro düzeyde yeterlikler kazanmaları, ilk bakışta makul görülebilir. Ancak bu tür bir bakış açısı, öğretmenliği sıg bir alana ve çerçeveye sıkıştırmak anlamına gelebilir. Bu nedenle öğretmen adaylarının geniş bir dünya görüşüne sahip olması; eğitimin çeşitli boyutlarını da tanımaları önemlidir.

Diğer taraftan öğretmenler, büyük toplumun bir üyesi olmaları yanında aynı zamanda gündelik yaşantılarının önemli bir kısmını, eğitim sisteminin ve okul sisteminin bir üyesi olarak sürdürürler. Bu nedenle öğretmen adaylarının, içinde yer almaya aday oldukları eğitim sistemini ve okulu çeşitli boyutlarıyla tanımaları son derece önemlidir. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak kitapta, Türk eğitim sisteminin ve bu sistemin bir alt sistemi olan okulun ve okulla ilgili bazı idari süreçlerin tanıtılması amaçlanmıştır.

Kitapta yer alan konuların ayrıntısına girmeden özet bilgiler sunulmaya çalışılmıştır. Kitap, Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Bunların her birinin kapsamı, çeşitli konulardan meydana gelmektedir. Birinci kısımda, ana hatlarıyla Türk eğitim sistemiyle ilgili, ikinci kısımda ise okul yönetimiyle ilgili konu ve süreçlere yer verilmiştir. Ayrıca eğitim sistemi ve okulla ilgili geniş bir mevzuat da bulunmaktadır. Bütün bunların ayrıntılı olarak ele alınması, bir dersin sınırlarını aşmaktadır. Kitabın, öğretmen adayları için olduğu kadar eğitim sistemi ve okula ilgi duyan herkes için yararlı olması düşünülmüştür. Okuyuculardan gelecek eleştirilerle kitabın bundan sonraki baskılarının daha nitelikli ve kusursuz hale getirilmesi mümkün olabilecektir. Kitabın bu baskısı için düzenlenmesinde katkılarından dolayı Prof. Dr. Engin Karadağ'a ve Dr. Zeki Öğdem'e, basımı gerçekleştiren Pegem Akademiye teşekkür ederim.

Ankara, 2021

Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN

İÇİNDEKİLER

Ön söz v

1. KISIM TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

1. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNİN OLUŞTURULMASI

Eğitim Kavramı	4
Sosyal Bir Kurum Olarak Eğitim	4
Bir Sektör Olarak Eğitim.....	6
Bir Sistem Olarak Eğitim	7
Sosyal ve Açık Sistemin Özellikleri.....	8
Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi	9
Eğitim Sisteminin Alt ve Üst Sistemleri	10
Eğitim Sistemleri ve Eğitim Bakanlığı.....	11
Eğitim Bakanlığının Yapısı ve İşlevi.....	12
Eğitim Sistemlerinin Dayandığı Felsefeler	13
Eğitim Sisteminde Politika ve Kapasite Geliştirme.....	14
Eğitim Sistemlerinin Yeniden Yapılandırılması.....	15
Merkeziyetçi Yönetimin Yararları ve Sakıncaları.....	15
Merkeziyetçi Olmayan Yönetimin Yararları ve Sakıncaları	16
Yerinden Yönetim Tartışmaları ve Eğitim Sistemi	17
Eğitimde Yerelleşme ve Okul Merkezli Yönetim	19
Ülkelerin Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması.....	21
Araştırma ve İnceleme Soruları	22
Değerlendirme Soruları.....	23
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	25
Ek 1: Türkiye’de Kamu Yönetimi ve Eğitim	27

2. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNİN YASAL TEMELLERİ

Hukuk ve Eğitim	36
Bazı Uluslararası Belgeler ve Eğitim Sistemi.....	36
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde Eğitim	37
Çocuk Hakları Sözleşmesinde Eğitim	37
Türkiye’de Eğitimle İlgili Yasal Belirleyiciler.....	39
Türk Anayasalarında Eğitim	40
Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na Göre Eğitim.....	41
Milli Eğitim Temel Kanunu	42
Türk Milli Eğitiminin Amaçları.....	43
Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri	44
Yükseköğretimle İlgili Yasalar ve Yönetmelikler	47
Yükseköğretim Kanunu	47
Yükseköğretim ve Üniversite	48
Öğretim Elemanları	48
Araştırma ve İnceleme Soruları	48
Değerlendirme Soruları.....	49
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	51

3. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNİN ÖRGÜT VE YÖNETİM YAPISI

Türk Eğitim Sisteminin Yapısı.....	54
Milli Eğitim Bakanlığının Görevleri.....	54
Türk Eğitim Sisteminin Örgüt Yapısı	56
Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütü	56
Bakan.....	58
Bakan Yardımcıları	58
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.....	58
Bakanlık Müşavirliği.....	59
Teftiş Kurulu Başkanlığı.....	59
Strateji Geliştirme Başkanlığı	60
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.....	61

Özel Kalem Müdürlüğü.....	61
Millî Eğitim Şurası	61
Hizmet Birimleri	62
Millî Eğitim Bakanlığı Taşra Örgütü.....	72
İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin Görevleri	73
İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin Yetkileri	73
Millî Eğitim Müdürlüklerinde Bulunan Başlıca Şubeler	74
Millî Eğitim Müdürlüğünde Kurul ve Komisyonlar	75
Millî Eğitim Bakanlığı Yurt Dışı Örgütü	79
Yükseköğretimle İlgili Üst Kuruluşlar	79
Yükseköğretim Kurulu	79
Yükseköğretim Denetleme Kurulu.....	79
Yükseköğretim Kalite Kurulu.....	80
Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi.....	80
Üniversitelerarası Kurul.....	80
Yükseköğretim Kurumları	81
Üniversite Yönetim Organları.....	81
Fakülte Yönetim Organları.....	82
Enstitüler	84
Yüksekokullar	84
Bölümler	84
Yükseköğretimde Diğer Yönetim Birimleri	85
Araştırma ve İnceleme Soruları	85
Değerlendirme Soruları.....	86
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	88

4. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖĞRETİM KADEMELERİ

Eğitim ve Okul Sistemlerinin Felsefi Temelleri.....	90
Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri.....	91
Eğitim Sisteminde Okul Kuruluş Sistemleri	92
Türk Eğitim Sisteminde Okul Yapısı	93
Eğitim Sisteminde Örgün Eğitim Kademeleri	93

Temel Eğitim	95
Okul Öncesi Eğitim.....	95
İlköğretim	97
Ortaöğretim.....	99
Özel Eğitim.....	102
Yükseköğretim.....	104
Özel Öğretim	107
Yaygın Eğitim	107
Araştırma ve İnceleme Soruları	113
Değerlendirme Soruları.....	114
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	116

5. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNDE İNSANİ, FİNANSAL VE FİZİKİ KAYNAKLAR

Eğitimde İnsan Kaynakları	118
Eğitimde Uzmanlık Alanları ve Unvanları.....	119
Öğretmenlerin Yetiştirilmesi.....	120
Eğitim ve Okul Yöneticilerinin Yetiştirilmesi.....	121
Eğitim Müfettişlerinin Yetiştirilmesi	123
Eğitimde İnsan Kaynaklarıyla İlgili Sorunlar.....	124
Eğitimde Finansal Kaynaklar	124
Eğitimin Finansmanında Devletin Görevi	125
Eğitimde Başlıca Finansman Türleri.....	127
İlköğretimin Finansman Kaynakları	128
Ortaöğretimin Finansman Kaynakları.....	130
Yükseköğretimin Finansman Kaynakları.....	131
Eğitimde Fiziki Alt Yapı.....	132
Eğitimde İnsani ve Fiziki Kaynaklarla İlgili Sorunlar.....	133
Araştırma ve İnceleme Soruları	134
Değerlendirme Soruları.....	135
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	137

6. BÖLÜM

EĞİTİMDE REFORM VE YENİLEŞME GİRİŞİMLERİ

Türk Eğitim Sisteminin Temel Sorunları	140
Eğitim Sistemiyle İlgili Başlıca Sorun Alanları	140
Eğitim Sistemiyle İlgili Bazı Temel Sorunlar	141
Eğitimde Sorun Çözmeye Dönük Politikalar	141
Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması.....	142
AB ve OECD Ülkelerinde Eğitimle İlgili Tartışmalar	143
Eğitim Sisteminde Örgüt Yapısını Yeniden Oluşturma.....	143
Eğitimde Yeni Politikalar ve Stratejiler.....	145
Orta Vadeli Programda Eğitim Politikaları	146
Milli Eğitim Bakanlığında Stratejik Planlama Çalışmaları	153
MEB Tarafından Hazırlanan ve Uygulanan Bazı Eğitim Projeleri.....	154
AB Sürecinde Türk Eğitim Sistemi.....	164
Avrupa Birliği Eğitim Programları.....	164
Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Eğitim Politikaları	166
Eğitim Sisteminin ve Okulun Geleceği	168
Eğitim Sisteminin Geleceğine İlişkin Bazı Öneriler.....	170
Araştırma ve İnceleme Soruları	171
Değerlendirme Soruları.....	172
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	174

7. BÖLÜM

YÖNETİM TEORİLERİ VE SÜREÇLERİ

Örgüt ve Yönetim Kavramları	176
Örgüt ve Yönetime İlişkin Bakış Açıları.....	178
Yönetim Bilimi	181
Örgüt ve Yönetimle İlgili Teoriler	181
Klasik Örgüt ve Yönetim Teorileri.....	182
Neoklasik Örgüt ve Yönetim Teorileri	183
Çağcıl Örgüt ve Yönetim Teorileri.....	185
Örgüt ve Yönetimle İlgili Teorilerin Değerlendirilmesi.....	187
Yönetim Süreçleri.....	188
Karar Verme	189

Planlama	191
İletişim	192
Koordinasyon	195
Değerlendirme	196
Araştırma ve İnceleme Soruları	197
Değerlendirme Soruları.....	198
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	200

8. BÖLÜM

BİR SİSTEM OLARAK OKUL VE YÖNETİMİ

Eğitim ve Okul Yönetimi.....	202
Eğitim ve Okul Yönetiminde Teori.....	202
Eğitim ve Okul Yönetiminde Uygulama	203
Sosyal Bir Sistem ve Örgüt Olarak Okul.....	204
Örgüt Yapısıyla İlgili Temel Kavramlar ve Okul.....	204
Okulun Örgüt Yapısının Oluşturulması.....	206
Örgüt Yapısıyla İlgili Modeller ve Okul	207
Sistem Yaklaşımları Açısından Okul.....	209
Okul Yönetimi ve Okul Yöneticiliği.....	212
Okul Yöneticilerinin Yeterlilikleri.....	213
Yöneticilerin Güç Kaynakları.....	214
Okul Yöneticisinin Liderlik Güçleri.....	215
Hizmet Üreten Bir Örgüt Olarak Okul.....	216
Okulun Kendine Özgü Yönleri.....	217
Okulun Amaçları.....	218
Okulun Yapısı.....	218
Okul Süreçleri	219
Okul Yöneticisinin Görevleri	220
Araştırma ve İnceleme Soruları	225
Değerlendirme Soruları.....	226
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	228

2. KISIM OKUL YÖNETİMİ

9. BÖLÜM

OKULDA İNSAN KAYNAĞININ YÖNETİMİ

Personel İhtiyacının Belirlenmesi ve Planlanması	232
Personelin Seçilmesi ve İstihdam Edilmesi	233
İşe Başlatmayla İlgili İşlemler	236
Personel Dosyalarının Oluşturulması	237
İşin Tanımlanması	237
Adaylık İşlemleri	238
Personelin Yetiştirilmesi ve Geliştirilmesi	238
Personelin Değerlendirilmesi ve Yükseltilmesi	239
Personel Sicil ve Disiplin İşlemleri	240
Personelin Ödüllendirilmesi ve Cezalandırılması	241
Maaş ve Diğer Ödemeler	243
Sağlıkla İlgili İşlemler	244
İzinlerle İlgili İşlemler	245
Tayinler ve Nakiller	248
Emeklilik İşlemleri	249
Araştırma ve İnceleme Soruları	249
Değerlendirme Soruları	250

10. BÖLÜM

ÖĞRENCİ İŞLERİNİN YÖNETİMİ

Öğrencilerin Okula Kaydedilmesi	254
Sınıf Listelerinin Hazırlanması	255
Öğrenci Dosyalarının Düzenlenmesi	255
İstatistiklerin Düzenlenmesi	256
Öğrenci Devamının İzlenmesi ve İşlenmesi	256
Nakil, Kayıt Silme, Öğrenim Belgesi Düzenleme	257
Denklik İşlemleri	258
Sağlık ve Güvenlikle İlgili İşlemler	259

Kimlik ve Paso Düzenlenmesi.....	260
Askerlik İşlemleri	260
Öğrencilere Kredi ve Burs Sağlanması.....	260
Sınavlar ve Sınıf Geçme İşlemleri	260
Mezuniyet ve Diploma İşlemleri.....	262
Mezunların İzlenmesi.....	263
Araştırma ve İnceleme Soruları	263
Değerlendirme Soruları.....	264

11. BÖLÜM

EĞİTİM VE ÖĞRENME SÜRECİNİN YÖNETİMİ

Yıllık Öğretim Planının Yapılması	268
Yıllık Çalışma Planının Yapılması.....	268
Ünitelendirilmiş Yıllık Plan ve Ders Planları.....	269
Sınıf ve Şubelerin Oluşturulması	269
Ders Yükünün ve Öğretmenlerin Belirlenmesi	270
Ders Dağıtım Programlarının Yapılması.....	271
Genel Öğretmenler Kurulu Toplantılarının Yapılması	272
Zümre Öğretmenleri Kurulu Toplantıları.....	272
Şube Öğretmenleri Kurulu Toplantıları	273
Öğretimle İlgili Kaynakların Sağlanması.....	274
Laboratuvar İşleri.....	275
Kütüphane İşleri.....	275
Öğretim – Öğrenme Sürecinin Gerçekleştirilmesi.....	276
Gezi – İnceleme – Araştırma Çalışmaları.....	277
Yetiştirme Kursları.....	277
Okulda Rehberlik İşleri	278
Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu	280
Yöneltme Öneri Kurulu	281
Disiplin ve Onur Kurulları	281
Okulda Nöbet İşleri	282
Sosyal ve Kültürel Etkinlikler	284

Okul Törenleri.....	284
Araştırma ve İnceleme Soruları	285
Değerlendirme Soruları.....	286

12. BÖLÜM

OKUL İŞLETMESİNİN YÖNETİMİ

Bir İşletme Olarak Okul.....	290
Okulun Bütçesi.....	290
Okulda Yazı İşleri.....	294
Gelen ve Giden Yazılar.....	295
Gizli Yazılarla İlgili İşlemler	296
Veri İşleme ve Raporlar.....	297
Satın Alma ve Mal Tedarik İşleri.....	299
Okul, Bina ve Tesislerin Bakım ve Onarım İşleri.....	302
Bina ve Tesislerin Kullanılması.....	303
Okul Temizlik İşleri.....	305
Okul Bahçesinin Düzenlenmesi.....	305
Taşınır Mallarla İlgili İşler	306
Sivil Savunma ve Güvenlikle İlgili İşlemler.....	307
Öğrenci Taşıma Hizmetleri	309
Öğrenci Pansiyon Hizmetleri.....	309
Kooperatif İşleri.....	313
Kantin İşleri	315
Döner Sermaye İşleri.....	315
Arşiv Hizmetleri.....	316
Depolar	317
Araştırma ve İnceleme Soruları	317
Değerlendirme Soruları.....	318

13. BÖLÜM**OKUL-ÇEVRE VE AİLE İLİŞKİLERİNİN YÖNETİMİ**

Okul ve Toplum İlişkileri.....	322
Eğitimde Paydaşların Katılımı	323
Ailenin Okula ve Eğitime Katılımı	324
Velinin Okul Yönetimine Katılımı.....	326
Okulda Demokrasi ve Öğrenci Katılımı.....	327
Okul-Aile ve Toplum İlişkilerinde Yasal Çerçeve.....	329
Okul Aile Birlikleri.....	330
Araştırma ve İnceleme Soruları	332
Değerlendirme Soruları.....	333
Yararlanılan ve Yararlanılabilecek Kaynaklar.....	335
Kanunlar-Kararnameler-Tüzükler-Yönetmelikler-Yönergeler-Genelgeler ...	336

1. KISIM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

1. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNİN OLUŞTURULMASI

BÖLÜMÜN AMACI

Bu bölümü işledikten sonra aşağıdaki sorulara cevap verebileceksiniz.

1. Sosyal bir kurum ve bir sektör olarak eğitim nedir?
2. Sosyal ve açık sistemin özellikleri nelerdir?
3. Çağdaş eğitim sistemlerinin ve eğitimle ilgili bakanlıkların temel işlevleri nelerdir?
4. Eğitimde merkeziyetçi ve yerinden yönetimin yararları ve sakıncaları nelerdir?
5. Türkiye'de kamu yönetiminin yeniden yapılanması sürecinde eğitim sisteminin yeri nedir?
6. Okul merkezli yönetimden beklenen yararlar nelerdir?
7. Eğitimde demokratikleşme ve katılımın anlamı nedir?

EĞİTİM KAVRAMI

Kavram Olarak Eğitim: Türkçe’de eğitim kavramı kadar yaygın olarak kullanılmamakla birlikte bununla yakından ilgili *terbiye, irfan, maarif, talim, tedris* gibi kavramlar da vardır. Eğitim kavramı, yaygın olarak bütün bu kavramları kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Eğitimle ilgili değişmez ve ortak kabul gören bir tanım yapmak mümkün değildir. Bu konuda yapılan tanımların çoğu, eğitimin içeriğiyle ilgili olup değer yüküldür.

Eğitimle ilgili yapılan bazı tanımlarda, yapısal-işlevsel bir yaklaşımla eğitime ve eğitim sistemine belirli işlevler yüklenmektedir. Söz konusu işlevler, belirli eğitim felsefeleriyle de ilişkili olabilmektedir. Eğitim sistemlerinin amaçları konusunda da evrensel düzeyde değişmez ölçütler belirlemek güçtür. Bu amaçlar, uluslar arası, evrensel, bölgesel, ulusal ve kurumsal amaçlar olarak gruplanabilir. Bunun yanında söz konusu amaçlar, daha alt düzeyde (sosyal, kültürel, politik, ekonomik, bireysel) amaçlar olarak da ayrılabilir.

Genel olarak eğitim, insani bir faaliyet olup insanın bütün yönleriyle geliştirilmesi olarak tanımlanır. Geleneksel bir yaklaşımla eğitim, bir toplumda insanların ortak değerler çevresinde bütünleştirilmesiyle erdemli bir toplum oluşturma süreci olarak tanımlanır. Günümüzde ise eğitim, sosyal, kültürel, politik, ekonomik boyutları ve işlevleri olduğu kadar milli ve uluslar arası boyutları ve işlevleri de olan bir konu ve bir sistem olarak ele alınmaktadır. Eğitim sistemlerinin oluşturulmasında ve işletilmesinde de bu boyutların birlikte düşünülmesi gerekli görülmektedir (Şişman, 2010).

Süreç Olarak Eğitim: Eğitim, yaygın bir tanımla, “yaşam boyu devam eden bir süreç” olarak görülür. Eğitim, doğumdan ölüme kadar hayatın her alanını ve anını kapsar. Sosyal hayatta insanlar, evde, işyerinde, sokakta, sosyal öğrenme sürecinde birbirinden öğrenir. Bu süreçte herkes, diğerleri için bir öğrenme kaynağı, aynı zamanda kendisinden öğrenilen rol modelidir. İşte bu öğrenme ve öğretme sürecinin, amaçlı, sistemli, planlı, programlı ve düzenli bir biçimde gerçekleştirilmek istenmesi, eğitimin kurumsallaşmasını, bir başka ifadeyle eğitim ve okul sistemlerinin oluşmasını sağlamıştır. Böylece her ülke, temelde sosyal bütünleşme, süreklilik ve istikrarı sağlamak; sosyal ve kültürel mirası sürdürmek için eğitim sistemlerini ve çeşitli eğitim kurumlarını oluşturmuştur.

SOSYAL BİR KURUM OLARAK EĞİTİM

Toplumsal Kurumlar ve Eğitim: Geleneksel açıdan eğitim, diğer sosyal kurumlar (ekonomi, politika, aile vb.) gibi toplumu oluşturan bireyler arasında kültürel yönden benzerlik ve ortaklıkları sağlamak amacıyla dönük sosyal bir kurum